

Αγία Υπομονή -«Τη υπομονή αυτής εκτήσατο την ψυχήν αυτής» - Του Μυργιώτη Παναγιώτη

/ Γνώμες

Η Αγία Υπομονή με τον ενάρετο βίο της, ανήλθε σε υψηλά επίπεδα αρετής και η Αγία μας Εκκλησία την αγιοκατέταξε. Το κατά κόσμο όνομα της αγίας ήταν Ελένη Δραγάση. Ήταν κόρη του Κωνσταντίνου Δραγάση, ο οποίος ήταν από τους κληρονόμους του Σέρβου βασιλιά Στέφανου Δουσάν και ως σύζυγος του αυτοκράτορα Μανουήλ Β Παλαιολόγου, αποκαλούνταν «Ελένη η εν Χριστώ τω Θεώ αυγούστα και αυτοκρατόρισσα των Ρωμαίων η Παλαιολογίνα». Η καταγωγή της ήταν από βασιλική και ευλογημένη γενιά στα σπλάχνα της οποίας υπήρξαν και άγιοι, όπως ο κτήτορας της μονής Χιλανδαρίου του αγίου όρους μοναχός Συμεών, ο Σέρβος βασιλιάς Στέφανος Νεμάγια.

- Μυργιώτης Παναγιώτης, Μαθηματικός

Η Ελένη ανετράφει με ό,τι καλύτερο και ανώτερο υπαγόρευε το βυζαντινό ιδεώδες, καθώς οι Σέρβοι είχαν επηρεαστεί από τον πολιτισμό του Βυζαντίου. Γαλουχήθηκε, κατά τα πατροπαράδοτα της οικογενείας, στα νάματα της Ορθοδοξίας. Η πίστη στον Χριστό θα την φωτίζει, θα την καθοδηγεί και θα την στηρίζει στις πολλές δυσκολίες της ζωής της.

Σε ηλικία 19 ετών παντρεύτηκε τον Μανουήλ Β Παλαιολόγο, λίγους μήνες πριν γίνει αυτοκράτορας. Στη νέα της ζωή πολλές φορές ήπια το ποτήρι της προσβολής και του ευτελισμού δίπλα στον Εμμανουήλ από αλλόθρησκους και χριστιανούς ηγέτες στην προσπάθειά του να αναζωογονήσει την αυτοκρατορία.

Απεδείχθη άνθρωπος με πολλές αρετές και είχε συναίσθηση του ρόλου της στις περιστάσεις. Αγαπούσε τον Λαό, ήταν η μάνα του. Με λόγια και έργα προσπαθούσε να τον στηρίξει και να τον βοηθήσει. Ο σύγχρονός της φιλόσοφος Γεώργιος Πλήθων- Γεμιστός γράφει σχετικά:

«Η Βασιλίσ αύτη με πολλήν ταπείνωσιν και καρτερικότητα εφάινετο να αντιμετωπίζει και τας δύο μορφάς της ζωής. Ούτε κατά τους καιρούς των δοκιμασιών απεγοητεύετο, ούτε όταν ευτυχούσε επανεπαύετο, αλλά εις κάθε περίπτωσιν έκανε το πρέπον. Συνεδύαζε την σύνεσιν με την γενναιότητα, περισσότερον από κάθε άλλην γυναίκα. Διεκρίνετο δια την σωφροσύνην της. Την δε δικαιοσύνην την είχε εις τελειότατον βαθμόν. Δεν εμάθαμε να κάμνει κακόν εις ουδένα, ούτε μεταξύ των ανδρών, ούτε μεταξύ των γυναικών. Αντιθέτως εγνωρίσαμε να κάμνει πολλά καλά και εις πολλούς. Με ποίον άλλον τρόπον δύναται να φανεί εμπράκτως η δικαιοσύνη, εκτός από το γεγονός του να μη κάμνει κανείς ποτέ θεληματικά και σε κανέναν κακό, αλλά μόνον το αγαθόν σε πολλούς;».

Στάθηκε αντάξια για 35 χρόνια στο πλευρό του φιλόχριστου Μανουήλ «συνευδοκόντας» κατά σύγχρονή τους μαρτυρία, δηλαδή όλα γίνονταν με συναπόφαση, ομόνοια, εν πνεύματι Χριστού και αγωνιστική αγιότητα. Τιμούσαν την αρετή με λόγια και έργα: «Λόγω μεν διδάσκοντας το πρακτέον, έργω δε γενόμενοι πρότυπα και εικόνες εφηρμοσμένης αγάπης».

Στο ευλογημένο αυτό ζευγάρι ο πανάγαθος Θεός χάρισε 8 παιδιά, 6 αγόρια και δυο κορίτσια, τα οποία πέθαναν σε μικρή ηλικία. Από τα αγόρια δυο έγιναν αυτοκράτορες Ο Ιωάννης Η΄ και ο τελευταίος θρυλικός αυτοκράτορας της αυτοκρατορίας ο Κωνσταντίνος ΙΑ΄. Ο Θεόδωρος, ο Δημήτριος και ο Θωμάς έγιναν δεσπότες στο Μυστρά και ο Ανδρόνικος στη Θεσσαλονίκη. Γαλούχησε τα παιδιά της

με τα νάματα της πίστης και τη γλυκύτατη διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας. Τα ανέθρεψε «εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου», και ποτέ δεν «έπαυσε μετά δακρύων προσευχής και αγάπης να νουθετή ένα έκαστον».

Με προσευχή, υπομονή και επιμονή σμίλευσε τις ψυχές τους και τους πρόσφερε μαζί με το «ζειν» και το «ευ ζείν». Τα οδηγούσε σε μοναστήρια και σε σεβάσματα προσκυνήματα. Κατάφερε να θέσει τέρμα στις διαμάχες και συγκρούσεις που κυριαρχούσαν για 90 χρόνια μεταξύ των μελών της αυτοκρατορικής αυλής. Μετά τον θάνατο του Μανουήλ οι όποιες διαφορές ή διενέξεις παρουσιαζόταν λύνονταν με τη προσευχή και τη φωτισμένη μητρική παρέμβαση.

Ιδιαίτερη ήταν η αγάπη της Αγίας προς τα μοναστήρια, όπου αναπαυόταν η ψυχή της και αντλούσε δύναμη και κουράγιο για την συνέχεια της ζωής της. Την αγάπη αυτή ενέπνευσε σε όλη την οικογένεια. Ο σύζυγος Μανουήλ μετά την παραίτηση από τον θρόνο αποσύρεται στη Μονή Παντοκράτορος της Κωνσταντινούπολης και γίνεται μοναχός με το όνομα Ματθαίος. Η ίδια μετά τον θάνατο του συζύγου της γίνεται μοναχή στη Μονή της Κυρά Μάρθας και λαμβάνει το όνομα Υπομονή. Τα τρία από τα παιδιά της γίνονται μοναχοί. Ο Θεόδωρος και ο Ανδρόνικος (μ. Ακάκιος) στη Μονή του Παντοκράτορος, και ο Δημήτριος (μ. Δαυίδ) στο Διδυμότειχο.

Ακόμη, η πενθερά και η κουνιάδα της Αγίας τελειώνουν τον επίγειο βίο τους ως μοναχές. Τέλος η εγγονή της Ελένη, κόρη του Θωμά, γίνεται μοναχή με το όνομα Υπομονή στη Λευκάδα.

Μαζί με τον πατέρα της έκτισαν την Ι.Μ. Παναγίας Παμμακάριστου στο Πογάνοβο της πόλης Δημήτροβγκραντ της Ν.Α. Σερβίας. Στην Κωνσταντινούπολη είχε συνδεθεί με την Ι. Μ. του Τιμίου Προδρόμου της Πέτρας, όπου φυλαγόταν το ιερό λείψανο του οσίου Παταπίου του θαυματουργού, στον οποίο η αγία Υπομονή έτρεφε ιδιαίτερη ευλάβεια. Με την συμβολή της αγίας ιδρύθηκε στη Μονή γυναικείο γηροκομείο με την επωνυμία «Η ελπίς των απηλπισμένων».

Άνθρωπος φωτεινός και φωτισμένος η αγία Υπομονή, προικισμένη με πολλά τάλαντα, που τα «εμπορεύθηκε» με σύνεση και σωφροσύνη και τα πολλαπλασίασε. Ο Γεννάδιος Σχολάριος, πατριάρχης, γράφει μεταξύ άλλων με την ευκαιρία της κοίμησης της Αγίας Υπομονής:

«Την μακαρίαν εκείνην Βασίλισσαν όταν την επεσκέπτετο κάποιος σοφός, έφευγεν κατάπληκτος από την ιδικήν της σοφίαν. Όταν την συναντούσε κάποιος ασκητής, αποχωρούσε, μετά την συνάντηση, ντροπιασμένος δια την πτωχείαν της ιδικής του αρετής, συγκρινομένης προς την αρετήν εκείνης. Όταν την συναντούσε κάποιος συνετός, προσέθετεν εις την ιδικήν του περισσοτέραν σύνεσιν. Όταν την

συναντούσε κάποιος νομοθέτης, εγινόταν προσεκτικώτερος. Όταν συνομιλούσε μαζί της κάποιος δικαστής, διεπίστωνε ότι έχει ενώπιόν του έμπρακτον Κανόνα Δικαίου. Όταν κάποιος θαρραλέος (τη συναντούσε), ένοιωθε νικημένος, αισθανόμενος έκπληξιν από την υπομονήν, την σύνεσιν και την ισχυρότητα του χαρακτήρος της. Όταν την επλησίαζε κάποιος φιλόανθρωπος, αποκτούσε εντονώτερο το αίσθημα της φιλανθρωπίας. Όταν την συναντούσε κάποιος φίλος των διασκεδάσεων, αποκτούσε σύνεσιν, και, γνωρίζοντας την ταπείνωσιν εις το πρόσωπόν της, μετανοούσε. Όταν την εγνώριζε κάποιος ζηλωτής της ευσεβείας, αποκτούσε μεγαλύτερον ζήλον. Κάθε πονεμένος με τη συνάντησιν μαζί της, καταλάγιαζε τον πόνο του. Κάθε αλαζόνας αυτοτιμωρούσε την υπερβολικήν του φιλαυτίαν. Και γενικά κανένας δεν υπήρξε, που να ήλθεν εις επικοινωνίαν μαζί της και να μην έγινε καλύτερος».

Ο Ιωάννης Ευγενικός συνοψίζει: «Ως προς δε την αοίδιμον, εκείνην Δέσποινα Μητέρα σου, τα πάντα εν όσω ζούσε, ήσαν εξαίρετα, η πίστις, τα έργα, το γένος, ο τρόπος, ο βίος, ο λόγος και όλα μαζί ήσαν σεμνά και επάξια της θείας τιμής και, όπως έζησε μέτοχος της θείας Προνοίας, έτσι και ετελεύτησεν».

Η «Αγία Δέσποινα», όπως την ονομάζει ο Γεώργιος Φραντζής, συνέδεσε την έννοια του μοναχικού της ονόματος (Υπομονή) με τον τρόπον αντιμετώπισεως και των ευτυχών στιγμών και των απείρων δυσκολιών της όλης ζωής της. Υπομονή κατά βίον, πράξιν και μοναχικό όνομα. «Τη υπομονή αυτής εκτήσατο την ψυχήν αυτής».

Ο Θεός ευδόκησε να μην ζήσει τις τελευταίες τραγικές στιγμές της Αυτοκρατορίας. Την κάλεσε κοντά Του στις 13 Μαρτίου 1450 μ.Χ., έχοντας διανύσει 35 χρόνια ως Αυτοκρατόρισσα και 25 ως ταπεινή μοναχή.

Τιμάται η μνήμη της 13 Μαρτίου και 29 Μαΐου.